

NAŠEM PROFESORU

Akademiku Petru Guberini posvećujemo prigodom njegova devedesetoga rođendana ovaj naš GOVOR, koji je on pokrenuo 1967., a kojemu je, dok mu se još tražio smisao i ime, njegova suradnica Klara Montani, onako uzgred, povezala jedno s drugim: "Ako je o govoru, zašto ne Govor?" I to je bio samo jedan u dugom i gustom nizu njegovih zasnivanja i okupljanja ljudi u poduhvatima. A osnivao je Petar Guberina redom fonetski laboratorij s prvim žičanim magnetofonom u Zagrebu, Institut 1953., preimenovan u Zavod za fonetiku 1954. godine, školu stranih jezika, tzv. magnetofonsku školu, poslije poznatu kao školu u Vodnikovoj, školu stranih jezika pri Filozofskom fakultetu u Zagrebu i pri Ecole Normale supérieure u Saint-Cloudu u Parizu, u kojima se primjenjivala njegova globalnostrukturalna audiovizualna metoda. Nakon prvih pokusa s nagluhima i gluhima osniva poseban Centar za rehabilitaciju sluha 1961. u Šenoinoj ulici u Zagrebu, koji se poslije proširio u tri zgrade na novoj lokaciji u ulici Ljudevita Posavskoga u Zagrebu i promijenio naziv u Centar SUVAG, sada Poliklinika SUVAG. Odatle se njegova verbotonalna metoda rehabilitacije sluha širila u zemlji i u svijetu na sve kontinente zaslugom brojnih od njega inspiriranih i poučenih entuzijasta, poglavito Mladena Lovrića, pa se sada ta metoda primjenjuje u preko 500 centara. Na Filozofskom fakultetu u novoj zgradi, kamo je Fakultet preselio 1961. opremio je za ono vrijeme najsuvremeniji fonetski laboratorij i radionicu elektroničkih uređaja, koja je opskrbljivala njegovim uređajima SUVAG centre u zemlji i po svijetu. Tu je otpočeo i s tečajevima hrvatskoga jezika za strance, koji su nakon nekoliko godina prepušteni Odsjeku za jugoslavistiku (sada kroatistiku). 1961. otvara postdiplomski studij fonetike - prvi rasadnik i formalno školovanih stručnjaka fonetike, a potom i uz pomoć tih kadrova otvara 1963. Katedru za fonetiku za dodiplomski studij fonetike pri Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu koji je 1968. godine prerastao u samostalni Odsjek za teorijsku i primijenjenu fonetiku.

Pedesetih i šezdesetih godina Guberina je okupljao brojne timove autora - pisaca i crtača te eksperimentalnih predavača - za izradu tečajeva raznih jezika - francuskoga, talijanskoga, engleskoga, njemačkoga, ruskoga, hrvatskoga i drugih jezika, a uz to pokreće ediciju Izgovor s pločama za razne jezike, pa su se oko njega okupila tada već poznata, a poslije i slavna imena kao što su Stjepan Ivšić, Miroslav Kravar, Rudi Filipović, Ljudevit Jonke, Zdenko Škreb, Antica Menac, Josip Jernej, Jugoslav Gospodetić, Joža Toporišić i mnogi mnogi drugi. Njegovc lucidne vizije, pokretačka snaga i animatorska energija okupljala je razne timove u brojnim područjima u kojima ga je posvuda bilo mnogo. Tako je blisko surađivao s velikim otolozima kao što je Ante Šercer, Jela Krmpotić, Ivo Padovan, s inženjerima elektronike Tihomilom Jelakovićem, Brankom Leskovarom, Vinkom Arambašinom. Imao je bliske kontakte i tijesnu suradnju s milanskim fonetičarom padrom A. Gemellijem, s P. Rivencom iz Francuske, s J.

Blackom i C.W. Aspom iz USA, C. Robergom iz Japana, R. Renardom iz Belgije. Sva ta nabrojana imena iz područja kroatistike, opće lingvistike, fonetike, glotodidaktike, patologije sluha, akustike i elektronike samo su naznaka njegovih bujnih suradničkih veza, i to samo u onom starijem naraštaju, a da o mladima i mladima i ne započnemo nizanje jer broj njegovih učenika, sljedbenika i suradnika neobuhvatljivo je golem. Njegova velika memorija te briga i osjećaj za ljude takav je da je sve te stotine i stotine svojih ljudi dobro poznao, sa svakim često razgovarao, u svima podizao elan, u svačiji problem ulazio i svakome pokušavao razriješiti njegov problem.

Ja sam Profesora upoznao 1953. godine kada sam upisao romanistiku, kojoj je on postao pročelnikom 1951. naslijedivši Petra Skoka. Godinu potom me s još nekoliko studenata uključio u rad netom osnovanoga Instituta za fonetiku, gdje sam kao demonstrator sudjelovao u začecima toga instituta do kraja mojih studija. Kakva su to bila vremena uz poletnoga inspirativnoga lucidnoga Guberinu! Koliko sveučilišnih profesora i asistenata te studenata volontera je svračalo u one dvije-tri sobice u drvenoj dvorišnoj baraci u Zvonimirovoj (onda Socijalističke revolucije) 8, zimi grijane kalijeve pećima koje je ugljenom opskrbljivao podvornik Luka, njegov prvi nagluhi koji mu je pao kao Newtonu jabuka sa stabla. Tu su se održavali prvi tečajevi iz opće fonetike, tu se upoznao Rousselot, Roudet, Chlumsky, Helmholtz. Tu su se izvodili prvi palatografski i kimografski pokusi te raspravljali rezultati i otvarali problemi. Tu se među studentima prepričavalo što je On predavao, pričalo se što je poduzeo, gdje je otputovao, odakle se upravo vratio. A u zgradi gore na katu u improviziranome studiju na mjestu gdje je prije bio WC obavljali su se prvi pokusi s gluhima, testirala se njegova verbotonalna audiometrija, akustički filtrirao govor i tražile optimale (njegov veliki termin) za glasnike različitih jezika.

Svi smo studenti njegovi znali da je On nakon studija u Zagrebu nastavio studije u Parizu, gdje je na Sorbonni i doktorirao. Tamo je stekao brojne prijatelje, a nama je najčešće pričao o studentima iz Afrike, o pjesnicima Cézairu, kojega je bio pozvao k sebi u Šibenik na ljetovanje, i Senghoru, poslije predsjedniku Senegala. O njima i nekim drugim crnačkim pjesnicima francuskoga i engleskoga izraza poslije je napisao nekoliko studija. Znajući za njegov tada nov veliki fonetičarski interes prema gluhima, mi smo studenti bili složili da mu je idealni tip gluhi crnac.

Iz Francuske je Guberina donio modernitet u zagrebačku filologiju. Tamo je postao Ballyevac. Inspirirali su ga Delacroix, Bruneau, Marouzeau, a nadasve fonetičar Grammont. Tamo je otkrio dijalektiku logike i afektivnosti (naslov mu je disertacije *Valeur logique et valeur stylistique des propositions complexes en français et en croite*). U Parizu je upoznao i K. Krstića s kojim će napisati toliko potrebnu knjigu za hrvatski jezik *Razlike između hrvatskoga i srpskoga književnog jezika*.

Guberinin je pogled dihotomičan - sve odjednom vidi u cjelini i u dijelovima, holistički i analitički, globalno i strukturalno, logično i stilistično. U

parovima su mu jezik i njegove govorne vrednote, zvuk i pokret, mozak i tijelo, auditivno i vizualno, dijakronija i sinkronija, eksperiment i mašta, poezija i strojna tehnologija, rečenica i usklik. U svemu vidi suprostavljanje, sve suprostavljeno vidi povezanim (zato mu je u većini glavnih naslova uvijek sastavni pojam "i", "et", "-"). Svugdje nastoji i uspijeva premašiti početnu paradoksalnost (omiljena njegova figura) isključivih pojmova, logikom ili hrabrošću, najčešće udruženima objema. Uvijek je viši od mentalnih pregrada postavljenih na svim putovima njegovih spoznavanja.

Tomu velikomu čovjeku, koji je živ među nama, iskazujemo duboko poštovanje, želimo mu dobro zdravlje i zasluženu sreću u još dugom životu mi njegovi učenici, koji smo imali sreću da smo učili od njega, radili s njime, prema njemu i za njime.

U ime svojih kolega i u svoje ime

Ivo Škarić
